Commissie voor de
milieueffectrapportage

Merwe-Vierhavens (M4H)

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

26 maart 2024 / projectnummer: 3426

1 Advies over het MER en de aanvulling daarop

De gemeente Rotterdam wil het gebied Merwe-Vierhavens (M4H) ontwikkelen naar een gebied waar wonen, werken, onderwijs, voorzieningen en recreatie in hoge mate worden gemengd. Op dit moment is Merwe-Vierhavens een stedelijk gebied waar veel (haven)industrie en bedrijvigheid is. De visie op de ontwikkeling van het gebied is verwoord en verbeeld in het Ruimtelijk Raamwerk, dat in 2019 is vastgesteld. Voordat de gemeenteraden van Rotterdam en Schiedam besluiten over de bestemmingsplannen zijn de milieugevolgen onderzocht in een milieueffectrapport (MER). De Commissie mer is gevraagd te adviseren over de juistheid en volledigheid van het rapport.

De Commissie constateerde eerder dat het MER op een gestructureerde manier laat zien hoe het milieuonderzoek is gebruikt om het plan aan te passen. Op drie onderdelen miste ze echter informatie die essentieel is voor het besluit over de plannen.[1] Daarop heeft de gemeente een aanvulling laten opstellen.[2] In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid van het MER en de aanvulling op de essentiële informatie. De aanbevelingen die de Commissie in het eerdere advies heeft gesteld, blijven van kracht.[3]

Welke informatie ontbrak in het eerdere MER?
De Commissie mer constateerde dat in het MER duidelijke ruimtelijke beelden van de inrichting van het voorkeursalternatief ontbraken, en daarmee ook inzicht in de bandbreedte en onzekerheden van milieueffecten. Ook ontbrak inzicht in de mate van ernstige hinder en slaapverstoring door cumulatie van geluid. Tenslotte miste een beoordeling van de onderzochte energiebronnen op circulariteit voor het gebied en de mogelijkheden voor tapwatergebruik.

Wat staat in het aangevulde MER?

In een separate aanvulling in de vorm van een oplegnotitie is aanvullende informatie per onderwerp gegeven. Sinds de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan en het MER is een aantal onderdelen van de gebiedsontwikkeling M4H nader uitgewerkt of geactualiseerd.[4] Ook deze onderdelen zijn opgenomen in de oplegnotitie.

In het aangevulde MER is uiteengezet hoe het ruimtelijk raamwerk is aangepast en verfijnd in het Masterplan. Dit is weergegeven met kaarten en impressies. De gemeente geeft aan dat is gekozen voor een globalere wijze van bestemmen om te voorkomen dat snel een afwijkingsprocedure nodig is. De gemeente kan ook sturen via de grond die ze bezit in het gebied en via de nota van uitgangspunten sturen op de doelen die ze belangrijk vindt. De effectscores zijn gelijk aan het eerdere MER. Ook de scores/toets aan de vastgestelde

---

1 Advies Commissie mer van 21 september 2023. Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport Merwe-Vierhavens. https://commissiemer.nl/docs/mer/p34/p3426/a3426vts.pdf.

2 Aanvulling MER Merwe-Vierhavens Rotterdam, Antea Group, 2 februari 2024.

3 Dit betreft de borging van maatregelen en daarnaast nog aanbevelingen op de onderdelen verkeer, geur, natuur, geluid en monitoring en evaluatie. Ook adviseerde de Commissie een beknopte oplegnotitie te maken met daarin de focus op de hoofdpunten en de (milieu)dilemma's van de ontwikkeling.

4 Geluidseffecten dezonering Nieuw-Mathenesse in Schiedam, actualisatie gebiedsanalyse natuurwaarden M4H en actualisatie stikstofonderzoek en voortoets M4H.

ambities (ruimtelijke kwaliteit, stedelijkheid, bereikbaarheid, gezondheid en duurzaamheid) blijven ongewijzigd.

Het onderdeel geluid geeft de percentages ernstig gehinderden, gehinderden en slaapverstoorden weer voor bestaande woningen en voor de nieuwbouw, voor twee varianten: in variant 1 wordt in de periode tot 2032 de Marconistrip ingevuld en de noordelijke helft van de Merwepieren. Hierbij hoort het maatregelenpakket vanwege nestgeluid. In variant 2 worden de Marconistrip en Merwepieren volledig ingevuld en wordt ook het vertrek van het bedrijf Van Uden na 2032 meegenomen, dat tot minder geluidhinder leidt.

In variant 1 zijn voor de nieuwbouw 8 procent ernstig gehinderden en 4 procent slaapverstoorden. Voor variant 2 daalt het percentage ernstig gehinderen naar 6 procent en blijft het percentage slaapverstoorden gelijk. In variant 1 neemt voor bestaande woningen het aantal ernstig gehinderden bij woningen ten zuidoosten van Continentel Juice af van 30% tot 20% en na het vertrek van Van Uden (variant 2) tot 13%. Bij de overige bestaande woningen, zoals de Marconitorens, blijft de (ernstige) hinder vrijwel gelijk.

In het aangevulde MER is nader ingegaan op het stedenbouwkundig ontwerp, dat zodanig vormgegeven is dat er relatief rustige openbare zones ontstaan voor ontmoeting en recreatie. Ook is de geluidbelasting op de beoogde locatie van de basisschool aangegeven. Aan één zijde is die relatief laag, aan de andere zijde wat hoger.

Per deelgebied is een gevoeligheidsanalyse opgesteld voor warm tapwatergebruik. Hieruit blijkt dat voor Galileipark de mogelijkheid bestaat dat bedrijven met een relatief hoger tapwatergebruik zich kunnen vestigen. Hiermee moet rekening gehouden worden bij de systeemkeuze voor tapwater. Ook voor Keilekwartier kan het tapwatergebruik van een bedrijf de systeemkeuze beïnvloeden. Tot slot is de milieu-impact van de energiesystemen onderling vergeleken, hieruit blijkt dat er grote verschillen zijn in milieu-impact. Deze informatie wordt gebruikt voor het aanscherpen van het afwegingskader energie dat als spelregel geldt voor de verdere ontwikkelingen.

Wat is het advies van de Commissie?

Met deze aanvulling is de beoogde gebiedsontwikkeling duidelijker en concreter weergegeven, welke (milieu)keuzes daarbij zijn gemaakt alsmede de ruimte die er nog is voor aanpassingen. Ook is meer inzicht gegeven over de energievraag en de mogelijkheden van energiesystemen.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het aangevulde MER dat nog op één punt informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluiten over gebiedsontwikkeling Merwe-Vierhavens. In de aanvulling zijn de gepresenteerde cijfers over (ernstig) gehinderden en slaapverstoorden nog niet navolgbaar, aangezien ze niet in overeenstemming zijn met de hoogte van de geluidbelasting in het gebied. In paragraaf 2.2 van dit advies geeft de Commissie aan welke informatie op dit onderdeel nog nodig is.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de bestemmingsplannen. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

In het vorige advies heeft de Commissie nog de oproep gedaan om vanwege de grote hoeveelheid (milieu-)informatie, voor de besluitvorming een korte oplegnotitie te maken met daarin de focus op de hoofdpunten en de (milieu)dilemma's van de ontwikkeling. Zij herhaalt deze oproep vanwege het belang van inzichtelijke en beknopte informatie voor belanghebbenden en bestuurders.

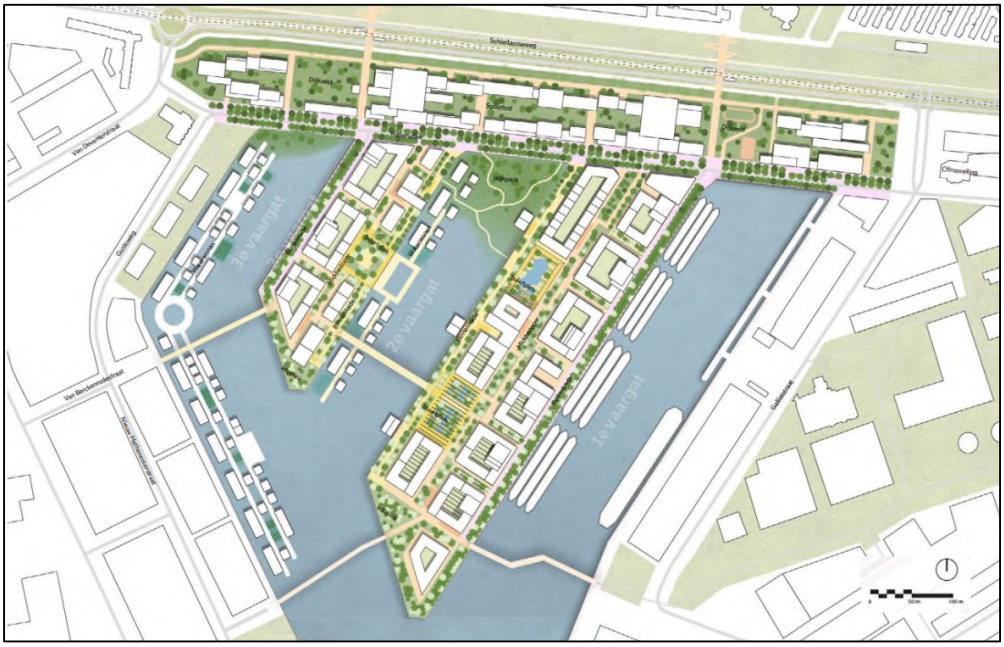

Figuur 1: Plankaart Merwehaven. Bron: aanvulling MER M4H.

Figuur 2: 3D-impressie stedenbouwkundige invulling Merwehaven. Bron: aanvulling MER M4H.

Aanleiding MER
Voor de ontwikkeling van Merwe-Vierhavens (M4H) moet een nieuw bestemmingsplan vastgesteld worden. Op grond van het Besluit milieueffectrapportage is het besluit over het bestemmingsplan mer-(beoordelings)plichtig. Het gaat in ieder geval om de aanleg van een stedelijk ontwikkelingsproject (activiteit D 11.2) en het bestemmen van woningen (D 11.3). Naast het bestemmingsplan Merwe-Vierhavens voor de gemeente Rotterdam zal er ook een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld voor Havens Noordwest Oost-Frankenland van de gemeente Schiedam. Het industrieterrein zal namelijk worden gedezoneerd; de geluidzone wordt verkleind en woningbouw wordt mogelijk.[5] Er wordt een gecombineerde procedure doorlopen voor een plan- en project-mer voor Merwe-Vierhavens in Rotterdam en de dezonering Havens Noordwest Oost-Frankenland in Schiedam.

Wetgeving van toepassing op dit plan
Voor dit plan en het MER is nog de wetgeving zoals die gold vóór 1 januari 2024 van toepassing (zoals de Wet milieubeheer), en niet de huidige wetgeving (de Omgevingswet).

Rol van de Commissie
De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval de gemeenteraad van Rotterdam en de gemeenteraad van Schiedam - besluit over het bestemmingsplan.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3426 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeenteraden van Rotterdam en Schiedam.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Ruimtelijk ontwerp en keuzes voorkeursalternatief

In het eerdere advies constateerde de Commissie dat in het MER er nog onvoldoende beeld was van de feitelijke invulling en vorm van het voorkeursalternatief. Hierdoor waren de milieugevolgen niet herleidbaar en was niet duidelijk welke keuzes er nog mogelijk zijn in de verdere uitwerking.

In de aanvulling op het MER is duidelijker het ruimtelijk ontwerp aangegeven met tekeningen en impressies. Duidelijker is ook aangegeven welke speelruimte er is en wat nog in de loop

van tijd gewijzigd kan worden. Ook wordt aangegeven dat er gekozen is voor globaal bestemmen zodat er niet snel een afwijkingsprocedure nodig is. De gemeente kan via haar grondpositie en via de nota van uitgangspunten sturen op de invulling van het gebied. Per milieuthema is aangegeven waarom de effectscore hetzelfde blijft als in het MER, alsmede de toets aan de vastgestelde ambities. Hiermee is er voldoende informatie voor de besluitvorming.

De Commissie waarschuwt wel dat aanpassingen ten opzichte van de nu gepresenteerde plannen kunnen leiden tot andere milieugevolgen. Bijvoorbeeld de drijvende woningen voor de kade van de Gustoweg, benodigde ruimte voor energievoorziening of aanpassingen in beoogde locaties van voorzieningen, bijvoorbeeld van de basisschool. Zorg daarom dat bij aanzienlijke wijzigingen in de planvorming altijd een herijking plaatsvindt van de milieugevolgen.

2.2 Geluid

In het eerdere advies constateerde de Commissie dat in het MER inzicht ontbrak in de mate van ernstige hinder en slaapverstoring door cumulatie van geluid, zowel bij nieuwe als bestaande woningen.

Op het onderdeel geluid zijn voor de nieuw te bouwen woningen het aantal ernstig gehinderden, gehinderden en slaapverstoorden weergegeven als percentage per variant. Er wordt de vergelijking gemaakt met de percentages (ernstig) gehinderden en slaapverstoorden nabij geluidsbronnen en in heel de gemeente Rotterdam in 2018/2019. Geconcludeerd wordt dat de geluidhinder van M4H op hoofdlijnen overeenkomen met de percentages voor heel Rotterdam.

Bij de bepaling van de percentages hinder en slaapverstoring is uitgegaan van de geluidbelasting op rekenpunten. Op basis van de verdeling van die rekenpunten over de geluidbelastingklassen zijn (gewogen) gemiddelde percentages (ernstige) hinder en slaapverstoring voor het hele gebied bepaald. In de notitie 'gehinderden t.g.v. MER/BP Merwe Vierhavens'[5] zijn in Figuur 1 en 2 de rekenpunten met de geluidbelasting voor beide varianten weergegeven. Het valt op dat voor variant 1 een relatief laag percentage ernstig gehinderden is (8%). Dat komt overeen met een gemiddelde geluidbelasting van ongeveer 57 dB Lden[6]. Dit terwijl Figuur 1 laat zien, dat de geluidbelasting op de rekenpunten in variant 1 op de Marconistrip en de Merwepieren tussen de 62 en 67 dB Lden ligt. Met deze geluidbelastingen zou het percentage ernstig gehinderden veel hoger moeten liggen.
Ook valt op dat de percentages ernstig gehinderden bij de bestaande woningen veel hoger zijn (tussen de 13 en 20 procent), terwijl daar juist vergelijkbare of lagere geluidbelastingen dan de Marconistrip en de Merwepieren worden bepaald. Tot slot kan ook voor variant 2 kan het lage percentage (6%) ernstige gehinderden niet verklaard worden uit de geluidbelasting op de rekenpunten zoals die in Figuur 2 zijn weergegeven.

[5] Gehinderden t.g.v. MER/BP Merwe Vierhavens, HaskoningDHV Nederland, 26 oktober 2023.
[6] Tabel 1 – Percentage (ernstig) gehinderden per per geluidbelastingsklasse, pagina 1.

De Commissie adviseert, voorafgaand aan de besluitvorming, om in een aanvulling op het MER te onderbouwen dat de voor nieuwbouwwoningen gewogen gemiddelde percentages (ernstige) hinder en slaapverstoring voor beide varianten van M4H juist zijn bepaald. Geef daarbij goed aan hoe de gehanteerde rekenpunten verdeeld zijn over de verschillende geluidbelastingklassen en de bijhorende percentages (ernstige) hinder en slaapverstoring. Verklaar de mogelijke verschillen in percentages (ernstige) hinder en slaapverstoring met bestaande woningen.

2.3 Energie en circulariteit

In het eerdere advies adviseerde de Commissie om de circulariteitsimpact van de energiebronnen weer te geven, en daarnaast meer inzicht te geven in het tapwatergebruik.

In het MER is meer invulling gegeven voor het tapwatergebruik bij verschillende functies en een inschatting gegeven van het tapwatergebruik per deelgebied. Dit maakt inzichtelijk per deelgebied waar het nodig is om rekening te houden met keuze voor energiesysteem en/of vestiging van bedrijven. Tot slot is de milieu-impact van de energiesystemen met elkaar vergeleken, inclusief de materiaalgebonden milieu-impact. Dit wordt gebruikt voor het aanscherpen van het afwegingskader. Hiermee is er voldoende milieu-informatie voor de besluitvorming gekomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de Commissie en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ir. Tilly Fast
Simone Filippini (voorzitter)
drs. Reinoud Kleijberg
ing. Peter Kroeze
Tom Ludwig MA (secretaris)
Wouter Schik BSc, MA

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplannen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Dit project valt onder de regelgeving van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024). Voor deze procedure volgt daarom nog uit onderdelen C en D van de bijlage bij het voormalige Besluit milieueffectrapportage dat een MER vereist is. Het gaat in ieder geval om de activiteiten de aanleg van een stedelijk ontwikkelingsproject (activiteit D 11.2) en het bestemmen van woningen (activiteit D11.3). Daarom is een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

De gemeenteraden van Rotterdam en Schiedam.

Initiatiefnemer besluiten

De colleges van burgemeesters en wethouders van Rotterdam en Schiedam.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer 3426 in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl